

Tillstånd och upplysning

Lantbrukarnas Ekonomi AB (LEAB)
Franzéngatan 6
105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Raptol

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Raptol (registreringsnummer 5351).

Gäller från och med	2019-08-09
Gäller till och med	2019-09-30
Sammanfattning av användningsområde	Mot kålbladstekel i yrkesmässiga ekologiska odlingar av bladkål på friland i Halland och Skåne.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Åttersrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2019 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års ekologiska odlingar av bladkål på friland kan genomföras utan behov av dispens.

Redogörelsen ska lämnas in till oss senast 1 februari 2020.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 5 augusti 2019

Sökande	Lantbrukarnas Ekonomi AB (LEAB) Franzéngatan 6 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Raptol
Produkts registreringsnummer	5351
Verksamma ämnen	Pyretriner
	Rapsolja
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot kålbladstekel i yrkesmässiga ekologiska odlingar av bladkål på friland i Halland och Skåne.

2.1 Ni har uppgett följande skäl till ansökan om dispens

2.1.1 *Beskrivning av faran*

Kålbladsstekel (*Athalia rosae*) förekommer i stor mängd i Halland och Skåne. Odlare i Halland har kontaktat Lantbrukarnas riksförbund (LRF/LEAB) per telefon och upplyst om angrepp av kålbladstekel i bladkål. Vecka 23 noterade Växtskyddscentralen att första generationen kålbladstekel noterats i fält i Skåne och Halland. Under vecka 31, 2019 har stora mängder kålbladsteklar iakttagits i fält och på klusterskivor i fält. Ur lägesrapport¹ från Jordbruksverket den 31 juli framgår att man har observerat stora mängder flygande kålbladstekel i Norra Skåne. Jordbruksverket rekommenderar därför att man ska vara noga med att, under de närmsta veckorna, leta efter deras små grågröna larver för att hitta angreppen tidigt och kunna sätta in bekämpning. När larverna har växt till sig blir de mörkare grå/svarta och mer svårbekämpade. De gör då stor skada och angreppet kan uppfattas komma väldigt snabbt. Nysådda plantor kan helt förstöras och större plantor av bladkål kan ätas så enbart bladnerverna finna kvar. De ekologiska odlarna har ingen bekämpningsmöjlighet. Arealen av bladkål (grönkål) som odlas i Sverige uppgår till 89 ha, enligt statistik från SCB 2017. Hur många av dessa hektar som odlas ekologiskt är inte möjligt att särskilja då statistiken innehåller både konventionellt och ekologiskt odlad bladkål. Övriga bladkål utöver grönkål odlas i så liten omfattning att statistik saknas.

2.1.2 *Beskrivning av alternativ*

Inga andra metoder än kemisk behandling i kål.

2.1.3 *Beskrivning av skäl till att Raptol är det bästa alternativet*

Det saknas alternativa metoder och växtskyddsmedel för de ekologiska odlarna att bekämpa kålbladstekelns larver med. De biologiska och kemiska växtskyddsmedel som finns tillgängliga, för de ekologiska odlarna, är inte verksamma mot larver av kålbladstekel. Turex 50 WP (*Bacillus thuringiensis kurstaki/aizawai* stam GC-91) och Dipel DF (*Bacillus thuringiensis kurstaki* stam ABTS-351) har ett smalt verkningsfält och är effektiva mot fjärilslarver men inte mot stekellarver. Fibro (paraffinolja) har effekt på små och mjukhudade insekter som bladlöss, bladloppor och på kvalster men inte på larver. Raptol innehåller naturligt pyretrum som har en bred verkan mot insekter.

2.1.4 *Beskrivning av åtgärder för att undvika upprepad dispens*

Sökanden för diskussion med innehavare av produkten Raptol om ett utvidgande av produktgodkännandet och möjligheter att ta fram resthaltsunderlag till stöd för bladkål. Produkter med det verksamma ämnet azadiraktin finns godkända för bladkål i Tyskland och sökanden kommer att undersöka möjligheterna att få ta del av underlaget för detta.

¹ Lägesrapport om växtskydd i frilandsgroänsaker från Växtskyddscentralen

2.2 Samråd med Livsmedelsverket

Vi har samrått med Livsmedelsverket i fråga om konsumentskydd.

2.3 Tidigare dispenser

Inga tidigare dispenser för Raptol finns.

2.4 Godkännandevillkor för verksamt ämne

Det verksamma ämnet Pyretriner är godkänt genom kommissionens direktiv 2008/127/EG², överförd till listan över godkända verksamma ämnen genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011³, ändrat genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 798/2013⁴ och godkännandeperioden är förlängd genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2017/195⁵ till och med den 31 augusti 2022.

Särskilt utpekas

- a) Risken för de personer som hanterar eller kommer i kontakt med växtskyddsmedlet.
- b) Risken för organismer som inte är målarter.

Villkoren för användning ska vid behov innehålla föreskrifter om tillräcklig personlig skyddsutrustning och andra riskreducerande åtgärder

Det verksamma ämnet **rapsolja** är godkänt genom kommissionens direktiv 2008/127/EG⁶, överförd till listan över godkända verksamma ämnen genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011⁷, ändrat genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1150/2013⁸ och

² Kommissionens direktiv 2008/127/EG av den 18 december 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att ta upp flera verksamma ämnen

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 av den 25 maj 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller förteckningen över godkända verksamma ämnen.

⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 798/2013 av den 21 augusti 2013 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller villkoren för godkännande av det verksamma ämnet pyretriner.

⁵ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/195 av den 3 februari 2017 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller förlängning av godkännandeperioderna för flera verksamma ämnen som anges i del B i bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 686/2012 (moderniseringsprogram AIR IV).

⁶ Kommissionens direktiv 2008/127/EG av den 18 december 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att ta upp flera verksamma ämnen.

⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 av den 25 maj 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller förteckningen över godkända verksamma ämnen.

⁸ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1150/2013 av den 14 november 2013 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller villkoren för godkännande av det verksamma ämnet raps- och rybsfröolja.

godkännandeperioden är förlängd genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2017/195⁹ till och med den 31 augusti 2020.

Inget särskilt riskområde utpekas för rapsolja.

Villkoren för användning ska vid behov innehålla föreskrifter om tillräcklig personlig skyddsutrustning och andra riskreducerande åtgärder.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009¹⁰. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

Dispens får endast beviljas om det rör sig om ett särskilt fall. Kålbladstekel (*Athalia rosae*) är en insekt vars larver vissa år kan härja svårt i kål- och rovo-odlingar. Enligt muntlig uppgift den 7 augusti 2019 från Sara Ragnarsson på Jordbruksverket finns uppgift om att både norra och västra Skåne har intensiv flygning av kålbladstekel liksom uppgift, samma dag, från Agneta Sundgren på LRF att så är fallet även i Halland. Inga belägg för kålbladstekelangrepp finns från andra delar av landet, i dagsläget. Yrkesmässiga ekoodlare av bladkål på friland i Halland och Skåne, där kålbladstekeln flyger och lägger ägg i stor mängd i grödan, har ingen möjlighet att bekämpa larverna med någon tillgänglig alternativ metod eller för ekoodlare tillåtna biologiska- eller kemiska växtskyddsmedel.

Vi instämmer sålunda i er bedömning att de alternativa produkter som idag är tillgängliga och tillåtna för ekologiska odlare, godkända för användning mot insektsangrepp i bladkål, inte kan undanröja den fara som kålbladstekelns larver utgör för grödan.

Livsmedelsverket bedömer att den sökta användningen av växtskyddsmedlet inte förväntas utgöra någon risk för konsumenter.

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att faran som beskrivits inte kan avvärras på något annat rimligt sätt än genom dispens för växtskyddsmedlet Raptol

⁹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/195 av den 3 februari 2017 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller förlängning av godkännandeperioderna för flera verksamma ämnen som anges i del B i bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 686/2012 (moderniseringsprogram AIR IV).

¹⁰ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

för användning mot kålbladstekelns larver i yrkesmässig ekologisk odling av bladkål på friland i Halland och Skåne. Att ge dispens framstår därför som nödvändigt.

3.3 Motivering av villkor

Villkoren för användning av Raptol mot kålbladstekel i ekologisk odling av bladkål på friland i Halland och Skåne följer de villkor som produktgodkännandet för växtskyddsmedlet Raptol har för redan bedömda och godkända grödor då spridningssätt, dos och övriga omständigheter är likartade.

Beslutet om dispens för växtskyddsmedlet Raptol har förenats med villkor eftersom risker identifierats i den tidigare utvärderingen av medlet.

Kemikalieinspektionen har bedömt att växtskyddsmedlet kan medföra risk för vattenlevande organismer. Som användningsvillkor föreskrivs därför att ett vindanpassat skyddsavstånd ska bestämmas med hjälp av Säkert växtskydds ”Hjälpreda vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbruksspruta med bom”.

Skyddsavstånden i hjälpredan ska läsas i kolumnen för grov duschkvalitet.

Vidare får användning närmare än 100 m från sjöar, vattendrag eller öppna diken endast ske med särskilt avdriftsreducerande utrustning som reducerar avdriften med minst

- 75 % vid användning i bladkål högre än 50 cm
- 50 % vid användning i bladkål lägre än 50 cm

Kemikalieinspektionen har bedömt att växtskyddsmedlet kan medföra risk för pollinerande insekter. Som användningsvillkor föreskrivs därför att växtskyddsmedlet inte får spridas där pollinerande insekter aktivt söker efter föda.

Kemikalieinspektionen har bedömt att växtskyddsmedlet kan skikta sig vid lagring. Som användningsvillkor föreskrivs därför att växtskyddsmedlet ska skakas före användning.

3.4 Slutsats

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan om dispens.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

BESLUT

Datum
2019-08-08

Diariennr
5.1.2.a-H19-06189

Aktnr
F-3408

Regnr
5351

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.